

Høringssvar på forslag til endringer i Merverdiavgiftskompensasjonsordningen

14.10.25

Vi viser til høringsnotat av 1. juli 2025 med forslag til ny forskrift om merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner. Vi ser dette i sammenheng med høringsnotatet av 14. oktober 2024, og vårt høringssvar av 20. desember 2024.

Momskompensasjonsordningen er en svært viktig ordning for frivillig sektor og Frivillighet Norge takker for muligheten til å komme med våre innspill. Disse innspillene er basert på en intern prosess i Frivillighet Norge og er uttrykk for frivillig sektors felles meninger om ordningen. Flere av medlemsorganisasjonene som har bidratt til dette innspillet kommer også til å sende egne innspill for å gi uttrykk for sine egne standpunkt.

Om momskompensasjonsordningen

Frivillighet Norge er glad for at regjeringen i 2009, etter krav fra en samlet frivillig sektor, innførte en momskompensasjonsordning for varer og tjenester. Denne ordningen gjør at de frivillige organisasjonene får kompensert momsen på varer og tjenester og kan bruke midlene på å drifte og utvikle organisasjonene, skape mer aktivitet og holde kostnadene ved å delta lavere.

Momskompensasjonsordningen er en generell støtte til frivillig sektor. Staten stiller ikke krav til hvordan midlene brukes eller til egen rapportering. Dette er naturlig i og med at det er snakk om en kompensasjon av utgifter som organisasjonene allerede har hatt. I 2024 ble det utbetalt nær 2,7 milliarder kroner i momskompensasjon gjennom ordningen til over 24 000 organisasjonsledd. Ordningen er en særdeles viktig del av rammebetingelsene for frivilligheten. Frivillighet Norge mener at ordningen i hovedsak fungerer godt og er glad for at den skal videreføres.

Om regelstyring

Arbeiderpartiets partiprogram har som mål å "sørge for full og regelstyrt momskompensasjon på varer og tjenester for frivillige organisasjoner". Regelstyrt finansiering betyr at de frivillige organisasjonene vil få utbetalt det beløpet i momskompensasjon som de har krav på i tråd med forskriften, uten risiko for at beløpet blir avkortet fordi det er satt av for lite penger i statsbudsjettet. Dette vil gi trygghet og forutsigbarhet for at frivilligheten kommer til å få kompensert sine momsutgifter fullt ut. En samlet frivillig sektor mener at regelstyrt finansiering er den viktigste endringen som må på plass. Vi er derfor svært skuffet over at høringsnotatet nå ikke behandler dette kravet, og at regjeringen dermed holder fast på å bryte løftet om å regelstyre finansieringen av momskompensasjonsordningen.

Frivillighet Norge mener at regelstyring ikke gir behov for sterkere mekanismer for kostnadskontroll i ordningen. Det finnes allerede mange mekanismer for kostnadskontroll i ordningen, blant annet kostnader som faller utenfor ordningen, fradragsposter og begrensninger i ordningens målgruppe. Regelstyrt finansiering kan innføres uten å endre på noe av dette.

Økningen i utbetaling til momskompensasjon skyldes, som EY-rapporten fra 2023 viser, økt aktivitet i frivilligheten, noe som er helt i tråd med ordningens formål. Dersom søknadsbeløpet

øker, så vil også de frivillige organisasjonenes innbetaling av moms til staten øke. Ved å ikke regelstyre finansieringen av ordningen skyver regjeringen i praksis hele usikkerheten over på de frivillige organisasjonene.

Forenklingstiltak og lettelser for sektoren

Departementet legger opp til en rekke forbedringer gjennom forenkling og presiseringer i notatet. Det, samt en oppdatert veiledning, vil være med på å gjøre regelverket enklere å forholde seg til og etterleve.

Heving av terskel for fradrag i forenklet søknadsmodell, for krav om statsautorisert revisor og revisorrapport

Departementet foreslår å heve grensen for når organisasjoner skal gjøre fradrag fra kostnader fra 5 millioner kroner til 7 millioner i forenklet søknadsmodell (§ 8, bokstav b og c). Dette vil lette den administrative og økonomiske byrden for mange frivillige organisasjoner, og Frivillighet Norge støtter derfor forslaget.

Også forslaget om å heve terskelen for når det stilles krav til statsautorisert revisor og revisorrapport fra 5 millioner kroner til 7 millioner kroner (side 6), vil bidra til reduserte kostnader og en mer likestilt behandling med næringslivet. Frivillighet Norge støtter forslaget.

Vi støtter også de presiseringene og forklaringene som er foreslått rundt revisorkrav, dette vil gjøre det enklere å forholde seg til forskriften (§13 og §14) når man søker om kompensasjon.

Utleie av eiendom

Departementet foreslår at kostnader knyttet til drift og vedlikehold ved utleie av fast eiendom gjøres om til en fradragspost i stedet for en avgrensning i forenklet modell (side 7 i notatet og § 8, bokstav b). Dette vil være en viktig forenkling for mange frivillige organisasjoner og deres underledd som har egne bygg og anlegg, og vil spare dem for tid. Frivillighet Norge støtter forslaget.

Fradrag i dokumentert søknadsmodell

Frivillighet Norge er glad for å ha blitt lyttet til når det gjelder innspill rundt gjeldende avgrensninger for dokumentert modell, som vi mener ikke er tilpasset frivillig sektor. Departementet foreslår at avgrensningene for kostnader til blant annet servering, leie av lokale i forbindelse med servering, og kostnader knyttet til personkjøretøy, ikke videreføres (side 8). Også dette vil føre til forenkling for søkerne, og Frivillighet Norges støtter forslaget.

Hente årsregnskap fra Regnskapsregisteret

Departementet foreslår at Lotteritilsynet skal hente godkjent årsregnskap fra Regnskapsregisteret for de organisasjonene som allerede har levert årsregnskapet sitt der (side 8). Dette er i tråd med prinsippet om at det offentlige skal etterspørre samme informasjon fra frivillige organisasjoner «kun en gang». Det vil være forenkling for organisasjonene som sender årsregnskapet til Regnskapsregisteret og Frivillighet Norge støtter forslaget.

Direkte utbetaling til underledd

Frivillighet Norge støttet forslaget fra forrige høringsrunde om at Lotteritilsynet skal utbetale midler direkte til underledd, men var opptatt av det bør være valgfritt i søknadsprosessen. Slik at organisasjonene kan krysse av for om de vil ha utbetaling via egen organisasjon, eller

overlater dette til Lotteritilsynet. Dette har departementet lyttet til og foreslår nå i ny forskrift at Lotteritilsynet kan utbetale direkte til underledd dersom det aktuelle sentralleddet ønsker det. En forutsetning er at underleddet har kontonummer registret i Frivillighetsregisteret. Frivillighet Norge støtter forslaget.

Presisering av vilkår om frivillig innsats

Departementet foreslår at vilkåret om frivillig innsats skal legges i en egen paragraf (§ 5) og at vurderingskriteriene også skal forskriftsfestes. Dette bidrar til å tydeliggjøre vilkåret, og Frivillighet Norge støtter dette.

Tydeliggjøring av vilkår som gjelder for alle organisasjoner

Departementet søker å klargjøre i ny forskrift at det er den samlede frivillige innsatsen til organisasjonen som har søkt om kompensasjon som skal legges til grunn i vurderingen av om vilkåret om frivillig innsats er oppfylt. De endrer derfor ordlyden fra at organisasjonene skal dokumentere at frivillig innsats er en viktig del av «virksomheten det søke som kompensasjon for» til at innsatsen er en viktig del av «organisasjonens virksomhet». Departementet skriver at endringen kun er en presisering og en videreføring av dagens forvaltningspraksis. Frivillighet Norge støtter endringen.

Vurdering av frivillig innsats som en «viktig del av organisasjonens virksomhet»

Departementet foreslår å inkludere vurderingskriteriene for vurderingen av om frivillig innsats er en «viktig del av organisasjonens virksomhet». Dette er en tydeliggjøring av dagens praksis, og inkluderer forholdet lønnet arbeid/ulønnet innsats, omfang av medlemskontingent/gaver opp mot andre inntekter og om organisasjonen har regelmessig aktivitet som inkluderer frivillig innsats.

I dagens forskrifts § 5 femte ledd står følgende: «Gratis styreinnsats tilfredsstillende ikke kravet til frivillig innsats alene.» Frivillighet Norge vil presisere at gratis styreinnsats er viktig frivillig innsats som må tas med i vurderingen og må sees i sammenheng med hvor stor organisasjonen er. I mange små foreninger kan det være ulønnede «arbeidende styrer» som i praksis står for både det formelle styrearbeidet og for å gjennomføre organisasjonens øvrige aktiviteter. I slike tilfeller mener Frivillighet Norge at styremedlemmenes samlede ulønnede innsats åpenbart må være tilstrekkelig for å tilfredsstillende kravet til frivillig innsats.

Departementet skiller i høringsnotatet mellom frivillig innsats av de som organiserer aktivitetene, og av «mottakere eller deltakere som utelukkende er brukere av ulike tilbud». I mange aktiviteter er det en glidende overgang mellom å være «deltaker/bruker» og å være en som «organiserer aktivitetene». Ofte er de som deltar også med på å organisere aktiviteten, og de som organiserer deltar i praksis også i aktiviteten. Eksempelvis er det kjent at det kan være lettere å rekruttere frivillige til sosiale arrangementer i forbindelse med høytider enn å rekruttere deltakere. I tilfeller hvor deltakere eller brukere av et tilbud også yter frivillig innsats, og dette er en viktig del av tilbudet, mener Frivillighet Norge at det ikke bør trekkes et skille mellom frivillig innsats lagt ned av deltakere/brukere og av de som organiserer. Dersom dette er etablert forvaltningspraksis bør departementet sørge for at denne praksisen endres.

Vi viser ellers til vår høringsuttalelse fra 20. desember 2024 og understreker at forvalter må ha en inkluderende holdning til hva som utgjør frivillig innsats og forstå mangfoldet i frivilligheten.

Det er også avgjørende at det ikke innføres nye og byråkratiske krav om dokumentasjon av frivillig innsats. Frivillighet Norge legger til grunn at dokumentasjon av frivillig innsats i momskompensasjonsordningen også framover skal være basert på egenerklæringer fra søkerorganisasjonene.

Unntak for sentralledd og regionalledd

Departementet forslår i ny forskrift § 5 tredje ledd at det i vurderingen av frivillig innsats hos regionalledd kan legges vekt på frivillig innsats hos underleddene. Dette betyr en likebehandling av regionalledd og sentralledd på dette punktet og er i tråd med Frivillighet Norges høringsinnspill. Frivillighet Norge støtter forslaget.

Unntak for paraplyorganisasjoner

Paraplyorganisasjoner kan i søknad om momskompensasjon legge vekt på frivillig innsats hos medlemsorganisasjonene. Departementet foreslår å inkludere i forskriften et krav om at minst 50 prosent av medlemsorganisasjonene må oppfylle vilkårene for kompensasjon for at paraplyorganisasjoner skal kunne gjøre dette (§5 femte ledd). Endringen er i tråd med dagens forvaltningspraksis og Frivillighet Norge er glad for at departementet har lyttet til vårt innspill om at en grense på 75 prosent er for høyt. Frivillighet Norge har fått tilbakemelding fra noen paraplyorganisasjoner om at også en grense på 50 prosent kan gjøre at de risikerer å falle utenfor ordningen. Vi ber departementet se nærmere på dette i dialog med organisasjonene for å unngå åpenbart urimelige utslag.

Departementet foreslår også at paraplyorganisasjoner skal levere en oppdatert oversikt over medlemsorganisasjoner (§12, andre ledd f) ved søknad. Dette gjør det mulig for forvalter å sjekke at medlemsorganisasjonene oppfyller kravene for å motta momskompensasjon. Frivillighet Norge støtter endringen.

Avgrensning mot offentlig virksomhet

Ordlyden «kommer offentlige oppgaver til gode» utgår

Departementet foreslår at dagens ordlyd i forskriftens § 3 tredje ledd bokstav e om at virksomheten ikke skal «komme offentlige oppgaver til gode» skal fjernes fra forskriften (side 15). Målet med dette er å skape «større grad av forutberegnelighet når det gjelder forskriftens avgrensning mot offentlig virksomhet». Departementet skriver også at "det ikke er hensiktsmessig" å sette opp "et generelt skille mellom hva som er det offentlige og frivillighetens oppgaver" i forskriften. Frivillighet Norge er enig i dette og støtter at ordlyden "komme offentlige oppgaver til gode" tas ut av forskriften.

Virksomhet som det offentlige er pålagt i lov

Departementet foreslår videre å avgrense momskompensasjonsordningen mot "virksomhet som det offentlige er pålagt i lov" i § 7 første ledd bokstav h (side 15-18). Målet er å sørge for at "velferdstjenester eller annen virksomhet som er sammenfallende eller overlappende med tjenester og virksomhet som det offentlige er pålagt i lov eller forskrift med hjemmel i lov, ikke skal motta momskompensasjon. Avgrensning skal gjøres mot frivillige organisasjoners virksomhet som kan sies å "komme til erstatning for den offentlige virksomheten".

Departementet understreker at virksomhet som er pålagt det offentlige i lov normalt utføres av det offentlige eller på oppdrag fra det offentlige, med offentlig finansiering. Samtidig skriver de at avgrensningen gjelder også når det offentlige ikke finansierer virksomheten. Videre fremheves det at ordlyden “pålagt i lov” spenner vidt, og at det er variasjoner i hvordan en tjeneste eller et tilbud er organisert i ulike kommuner. For å avgjøre om virksomheten faller utenfor momskompensasjonsordningen er det avgjørende om “virksomheten kan sies å oppfylle de samme kravene som det aktuelle regelverket stiller til det offentlige”.

Som eksempel på virksomhet som klart faller utenfor ordningen nevner departementet tilfeller hvor enkeltpersoner har en lovfestet rett til en ytelse. Som eksempel på virksomhet som klart er innenfor ordningen nevner departementet frivillig rednings- og beredskapsarbeid, folkehelsearbeid og kulturvern.

Frivillighet Norge mener dette forslaget vil skape uforutsigbarhet og i praksis kunne ramme frivillig virksomhet som er formålsbasert og initiert av organisasjonene selv. Mange lovpålagte oppgaver er svært overordnede - som folkehelse, arbeid med integrering, psykisk helse eller tilrettelegging for friluftsliv - og det er derfor uklart hvor grensen skal trekkes. Erfaringene siden 2019 viser at forvaltningen gradvis har strammet inn, og flere organisasjoner har fått redusert sitt søknadsgrunnlag, også der virksomheten er frivillig initiert og et tydelig supplement til det offentlige tilbudet. Dette undergraver ordningens formål om å fremme frivillig aktivitet.

En gjennomgang Frivillighet Norge har fått gjennomført av klagesaker knyttet til virksomhet som kommer “offentlige oppgaver til gode” viser at mange av disse sannsynligvis fortsatt vil bli rammet av departementets nye forslag til avgrensning. Gjennomgangen viser også at mange av søknadene handler om arbeid mot ulike former for utenforskap. Mange gjelder relativt nye former for frivillighet. Frivillighet Norge mener det er spesielt uheldig at det nå er usikkerhet om momskompensasjonen skal gjelde frivillige organisasjoners innsats overfor personer i sårbare situasjoner som rusbrukere, personer utenfor arbeidslivet og personer med helseutfordringer. Dette vil også ramme innovasjon og samskaping mellom frivilligheten og offentlig sektor for å redusere utenforskap og kan i verste fall redusere tilbudet for disse gruppene.

Frivillighet Norge mener derfor at formuleringen “virksomhet som det offentlige er pålagt i lov” ikke skal tas inn i forskriften. Aktivitet som en frivillig organisasjon selv velger å utføre eller tilby, fordi det er i tråd med eget formål, bør som hovedregel ikke avgrenses. Dette bør gjelde selv om aktiviteten kan sies å være “sammenfallende eller overlappende” med virksomhet som det offentlige har et lovpålagt ansvar for.

Eksempel kan være organisasjoner som tilbyr støtte og informasjon til personer utenfor arbeidsmarkedet, med kronisk sykdom eller rusproblemer der det offentlige ikke har tilstrekkelig kapasitet, eller når det ikke finnes et offentlig tilbud. Slik virksomhet vil alltid være et supplement, ikke en erstatning for det offentliges ansvar. Frivillige organisasjoner bør ikke nektes momskompensasjon for aktiviteter de selv har tatt initiativ til, for eksempel fordi de mener det offentliges tilbud ikke er godt nok.

Tjenestekjøp og virksomhet med tilknytning til det offentlige

Frivillighet Norge argumenterte i høringsrunden i 2024 for at det ikke er behov for å ta inn en formulering som avgrenser mot «offentlige lovpålagte oppgaver» i forskriften, siden det allerede finnes andre punkter som avgrenser om offentlig virksomhet. Subsidiært argumenterte vi for at avgrensningen burde være mot “lovpålagte oppgaver som er direkte bestilt av, og fullfinansiert av, en offentlig instans”. Hensikten var å skille mellom offentlig bestilte velferdstjenester og frivillig initierte tilbud.

Departementet foreslår å ta inn deler av dette forslaget gjennom ny bokstav i) i §7 første ledd som avgrenser mot “tjenestekjøp etter anskaffelsesregelverket og andre tjenestetilbud utført på oppdrag fra det offentlige”. Dette er ifølge departementet en presisering som er i tråd med dagens forvaltningspraksis. Frivillighet Norge mener at det i dette punktet bør presiseres at det kun gjelder lovpålagte offentlige oppgaver. Årsaken er at “andre tjenestetilbud” kan tolkes vidt. Vi foreslår derfor formuleringen: “Tjenestekjøp etter anskaffelsesregelverket og andre tjenestetilbud som utføres på oppdrag fra det offentlige i den utstrekning tjenestekjøpet eller oppdraget gjelder virksomhet det offentlige er pålagt i lov”.

Sett i sammenheng med presiseringen i § 7 første ledd bokstav j om “virksomhet som er organisert av eller med tilknytning til det offentlige, gjennom at det offentlige kan oppnevne styremedlemmer eller på annen måte har en sterk grad av involvering i driften for å oppnå spesifikke mål” blir departementets formål om å ikke gi økonomiske insentiv til at det offentlige legger ansvaret for offentlige oppgaver over på frivillige organisasjoner ivarettatt. Det er dermed ikke behov for å ta inn formuleringen «virksomhet som det offentlige er pålagt i lov» i § 7 første ledd bokstav h).

Behov for tydeliggjøring

Dersom forslaget til avgrensning mot offentlig lovpålagte oppgaver likevel kommer inn i forskriften mener Frivillighet Norge at departementet må gjøre mer for å tydeliggjøre hvor grensen går for at en virksomhet skal falle utenfor ordningen. Forslaget åpner for stor grad av skjønnsutøvelse fra forvalter. For eksempel peker departementet i høringsnotatet på at “arbeidsmarkedstiltak etter arbeidsmarkedsloven” klart faller utenfor (side 17). Samtidig vises det til et forslag til forskrift om tilskudd til lavterskel aktivisering og arbeidsrettede aktiviteter i regi av frivillige organisasjoner, som et eksempel på virksomhet som ikke nødvendigvis faller utenfor ordningen (side 18). Det at man bruker samme type tiltak som eksempel både på hva som ligger innenfor og utenfor ordningen bidrar ikke til å skape klarhet i hvor grensen går.

Det er nå svært krevende for organisasjoner å vite hvilke tiltak og aktiviteter som vil kunne inngå som grunnlag for å søke momskompensasjon etter den nye forskriften. Basert på erfaringene fra de siste årene med gradvis innstramming i søknadsgrunnlaget uten at dette var en ønsket utvikling fra departementet da forskriften sist ble endret, mener Frivillighet Norge at departementet denne gangen må gi tydeligere føringer for forvalter. Vi ber om at departementet, i dialog med frivillig sektor, lager en oversikt over relevante lover og forskrifter som kan komme til anvendelse for å avgrense mot offentlig lovpålagt virksomhet, med konkrete eksempler på type virksomhet som faller innenfor og utenfor ordningen, samt en grundig forklaring på kriteriene som forvalter skal bruke.

Øvrige forslag til endringer og presiseringer

Aksjeselskap

Gjeldende praksis i forskriftens § 3 er at aksjeselskap som eies fullt ut av en eller flere frivillige organisasjoner som er berettiget til kompensasjon, kan inngå som grunnlag i søknaden. Frivillighet Norge støtter presiseringen (side 22) om at aksjeselskap skal forstås som et underledd i eiers søknad, og dermed ikke kan søke gjennom andre organisasjoner enn nettopp eierorganisasjonen. Et aksjeselskap som har flere eiere kan velge hvilken eier de skal søke gjennom.

Partipolitiske partiers ungdomsorganisasjoner

Frivillighet Norge støtter forslaget om å skrive inn etablert forvaltningspraksis og unnta partipolitiske ungdomsorganisasjoner fra listen over de organisasjoner som ikke omfattes av momskompensasjonsordningen. I forskriften kommer dette inn i § 4, bokstav d, i notatet er det omtalt på side 22. Ungdomspartiene er et godt sted for mange unge å starte sitt engasjement innenfor politikken, de er ofte et springbrett til deltakelse i andre organisasjoner, og de er gode skoler i samfunnsliv og demokratisk praksis.

Sentralleddets plikter

Beskrivelsen av gjeldende praksis når det gjelder sentralleddets plikter, og som foreslås videreført, er etter Frivillighet Norges mening god (side 23) og vi støtter at denne praksisen ikke endres på. Sentralledd har plikt til å sørge for den dokumentasjonen som kreves, på egne vegne og eventuelt på vegne av underledd. Denne plikten tar ofte form av kvalitetssikrer og kontrollør, og det er et godt forslag å gi sentralledd hjemmel til å unnlate å ta med underledd som ikke leverer etterspurt dokumentasjon. Dersom sentralleddet har bedt om ekstra dokumentasjon og forklaring som er nødvendig for å avgjøre om underledd oppfyller vilkårene i forskriften, uten å få det, er det viktig å kunne sende søknaden om kompensasjon uten en slik usikkerhet. Frivillighet Norge støtter en slik hjemmel til å unnlate å ta med underledd, som foreslått i §10 fjerde ledd.

Kontroll

Frivillighet Norge har ingen bemerkninger til utformingene i §18 og 19 og de ulike leddene i forskriften, ei heller til omtalen av disse i notatet. Plikten til å melde ifra om uriktige opplysninger er viktig for forvaltningen av midlene og for seriøsiteten av momskompensasjonsordningen. Det samme er kontrollmekanismene som Lotteritilsynet kan bruke. Det som må ligge til grunn fra både søkere og forvalter er en felles tolkning av ansvaret og en gjensidig tillit. Det betyr at kontroller alltid må utføres med søkers kunnskap, og at det gis mulighet for tilsvær.

Stans i utbetaling

Forslaget (side 25) om å ikke videreføre bestemmelsen om at Lotteritilsynet har hjemmel til å stanse utbetaling av kompensasjon dersom betingelser eller vilkår er brutt før utbetaling finner sted (tidligere i §20), er sunn fornuft all den tid dette ikke er praktisk mulig. Utbetaling til frivillige organisasjoner skjer automatisk samme dag som vedtak om momskompensasjon skjer. Frivillighet Norge støtter forslaget.

Frivillighet Norge deler bekymringen for rettssikkerheten knyttet til dagens praksis i forskriften som tillater Lotteritilsynet å stanse utbetalinger dersom søker er under granskning for misbruk

av andre offentlige (støtte)ordninger. Det vil si før en sak er ferdigbehandlet, og innebærer dermed en forhåndsdomming. Vi deler også vurderingen om at eventuelt misbruk av en støtteordning ikke betyr at søker har brutt vilkårene for å motta momskompensasjon (side 25).

Frivillighet Norge støtter derfor forslaget om å heller gi Lotteritilsynet hjemmel til å utsette utbetaling i slike tilfeller, og at dette settes til inntil 3 måneder (ny §19 i forskriften, side 25 i notatet).

Frivillighet Norge foreslår at det tilføyes i forskriften hva som skjer etter disse 3 månedene i de tilfellene der saken enda ikke er avklart.

Krav til oppbevaring av dokumentasjon

Frivillighet Norge er kritisk til et likelydende krav om oppbevaring av dokumentasjon i 3 år, for samtlige mottakere av momskompensasjon. Et slikt krav vil være en økt administrativ byrde for underleddene. Det er ofte mye gjennomtrekk i styrer og det kan være krevende å sikre systemer for å ta vare på bilag i 3 år.

Tilbakebetaling

Frivillighet Norge har ingen innsigelser til forslaget om at dagens forskrift om tilbakebetaling videreføres i ny § 20, med språklig justering.

Andre forslag som er vurdert

Dokumentert modell

Frivillighet Norge viser til vår uttalelse til forrige høringsnotat, av 20. desember 2024 og er glad for at departementet ikke innfører krav til dokumentert modell nå (side 27), men vil utrede konsekvensene av et slikt krav. Som vi skriver i høringsvaret i desember 2024 er det avgjørende for frivillig sektor at muligheten til å søke dokumentert videreføres. Noen organisasjoner har en kostnadsstruktur som gjør at de ikke får full momskompensasjon gjennom forenklet modell. Disse må også framover ha muligheten til å søke etter dokumenterte kostnader. Modellen bør likevel forbedres, og Frivillighet Norge har ved flere anledninger spilt inn forslag til enkelte endringer av dokumentert modell. Disse regner vi med vil tas med i denne utredningen. Vi mener også at det bør åpnes for at sentralledd som fører momsregnskap kan søke dokumentert modell, men samtidig velge forenklet modell for alle sine underledd. Kravet om at alle organisasjonsledd i samme organisasjon skal søke etter samme modell bør fjernes, slik at organisasjonsledd med en høy andel utgifter med moms har mulighet til å få alle momsutgiftene kompensert. Dette må dog skje uten at det pålegger sentralleddene uforholdsmessig mer byråkrati.

Studieforbund

Frivillighet Norge opprettholder forslaget om at studieforbund bør inkluderes i momskompensasjonsordningen, og beklager at dette ikke er fulgt opp fra departementets side.

Departementet peker på faktorer som de mener utelukker studieforbund fra å kunne motta momskompensasjon: en virksomhet de mener er tett på det offentliges lovpålagte ansvar, samt har finansiering og tilskudd fra ulike statlige kilder. Selv om departementet er enig i at

studieforbund bidrar til å fremme frivillig innsats, vektlegger de den statlige finansieringen og er opptatt av å unngå såkalt “dobbelkompensasjon”. De peker også på faren for dobbelttelling av frivillig innsats; via enkelt-medlemsorganisasjoner og paraplyorganisasjoner. I tillegg skriver departementet at frivillig innsats uansett ikke er en viktig del av studieforbundenes virksomhet, og at det må sees i forhold til avgrensninger ellers i forskriften, mot det offentlige.

Frivillighet Norge er uenig i dette og holder fast ved, som i høringssvaret av 20.12.24, at studieforbund må fjernes fra forskriften § 4 tredje ledd bokstav b, slik at studieforbund igjen får søke om momskompensasjon, og vurderes etter de samme kriteriene som andre frivillige paraplyorganisasjoner.

Studieforbundene dannes, styres og utfører oppgaver på vegne av medlemsorganisasjonene sine, og får tilskudd til frivillig voksenopplæring.

Departementet argumenterer med at dersom studieforbund får momskompensasjon blir det en dobbelttelling av den frivillige innsatsen. Men både paraplyorganisasjoner og sentralledd søker i dag med basis i frivillig innsats hos medlemmer. Dette regnes ikke som dobbelttelling, er en innarbeidet og god praksis, og bør også gjelde for studieforbund.

Studieforbund fyller en funksjon som paraplyorganisasjoner for sine medlemsorganisasjoner, i tråd med utkastet til ny forskrift hvor departementet definerer en paraplyorganisasjon som en «organisasjon som samler frivillige organisasjoner etter § 3 i denne forskriften for å ivareta felles mål, og som ikke er tilknyttet organisatorisk eller gjennom vedtektene». Studieforbund oppfyller kravet om registrering i Frivillighetsregisteret, og er demokratiske ikke-økonomiske foreninger.

Frivillighet Norge er imot forslaget om å presisere at studieforbund ikke kan få momskompensasjon og mener heller at Kultur- og likestillingsdepartementet burde tydeliggjøre at studieforbund som bidrar til frivillig aktivitet, og ellers tilfredsstiller kriteriene i ordningen, skal ha rett på momskompensasjon slik det ble lovet da ordningen ble innført.

Næringsinteresser og kulturfrivillighet

Departementet vil fortsatt videreføre ordlyden i forskriften som omhandler avgrensning mot virksomhet som kommer næringsinteresser til gode (§3, tredje ledd, bokstav f), nå i ny forskrift § 7, første ledd, bokstav g).

I høringsrunden som ble sluttført i januar 2025 kom det en rekke innspill til denne delen av forskriften, særlig fra kulturfrivilligheten. Departementet presiserer derfor en rekke prinsipper som viser anerkjennelse for innspillene som har kommet. Blant annet presiseres det at “dersom aktivitetene skjer under ledelse og kontroll av frivillige aktører, i tråd med deres formål og egenart og uten økonomisk utbytte som mål, vil et eventuelt overskudd genereres til å skape nye aktiviteter og tilbud”. De skriver videre: “Departementet mener at det i slike tilfeller er åpenbart at virksomheten ikke kommer næringsinteresser til gode”. Også presiseringen om at ordningen ikke utelukker organisasjoner som fremmer frivillig aktivitet, og hvor organisasjonene samarbeider med profesjonelle kunstnere og utøvere, er viktig.

Frivillighet Norge mener at det er riktig at forskriften avgrenser momskompensasjonsordningen mot virksomhet som har som hovedmål å fremme næringsinteresser. Vi støtter at

departementet tydeliggjør hva som blir vektlagt i tilfeller hvor en aktivitet kommer både næringsinteresser og allmennheten til gode. De sentrale punktene i vurderingen må her være om søkerorganisasjonens formål er å fremme næringsinteresser og om aktiviteten/organisasjonen er stiftet eller fullfinansiert av næringsinteresser.

Om kollektive goder og privatøkonomiske fordeler

Frivillighet Norge ser at tolkningen av forskriftens bestemmelse om «virksomhet som gir privatøkonomiske fordeler eller dekker det som normalt anses å være kostnader av privat karakter» (§ 7f) i noen tilfeller har gitt uforutsette utslag. Det kan gjelde situasjoner der tiltak som i praksis er kollektive ordninger for medlemmer blir vurdert som individuelle fordeler.

Vi mener det er viktig at forvaltningen legger til grunn en forståelse som fanger opp bredden i frivilligheten, og som ikke begrenser organisasjonenes mulighet til å tilby tjenester eller ordninger som er en naturlig del av deres formål og aktivitet.

Drift av skoler

Frivillighet Norge støtter prinsippet om likebehandling og at regelverket innrettes slik at man unngår å få kompensasjon for de samme utgiftene flere ganger. I de tilfeller der skoler søker på momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner, er forskriften innrettet slik at dette skal unngås, ved krav til avgrensinger og fradrag.

Avslutning

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til momskompensasjonsordningens forskrift og stiller gjerne på møte med departementet for å utdype våre innspill. Vi ser fram til videre involvering av sektoren i arbeidet med utredninger av enkelt-elementer og til arbeidet med oppdatert veiledning.